Nagyvárad, 1901. VII. évfolyam 154. szám. Szerda, julius 10.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre — — — 16 kor.
Negyedévre — — — 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre — — — 20 kor.
Negyedévre — — — 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre — — — 24 kor.
Negyedévre — — — 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzéséről nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, julius 9.

Szocziális teendőink.

A keresztény szocziális tevékenység időszerüségét és szükségességét, ebből folyólag a szocziális irányu tudás nélkülözhetetlenségét manap már felesleges bizonyitgatni. Kisebb-nagyobb társadalom-gazdaságtani anomáliákkal uton-utfélen találkozunk s nyomukban egyre gyakrabban halljuk emlegetni, hogy a társadalom háborgó hullámait el kell simitani; és mindegyre határozottabb formában jelenik meg előttünk az a követelés, mely a szocziális kérdés kivihető megoldása körül a katholiczizmusnak, nem annyira, mint vallási, hanem inkább, mint nemes intenczziókon, megdönthetetlen alapokon felépült s ennél fogva nagy hatalmat képviselő társadalmi szervezetnek és tényezőnek fokozottabb tevékenységét sürgeti.

A multhoz képest, kétségkivül, haladás már magában véve az is, hogy az idők folyamán ehhez a tisztultabb felfogáshoz mégis eljutottunk. Mert jelentékeny haladásnak kell ezt a stádiumot minősitenünk azzal szemben, a melyben kath. társadalmunk mérvadó köreinek csak ugy, mint a többi felsőbb társadalmi rétegeknek is, kisebb gondja is nagyobb volt annál, semhogy a szocziális kérdéssel akár elvont tudományos, akár társadalmi alapon foglalkozzék s ennek eredményeképp a kérdésnek kellő határok közötti létjogosultságát elismervén, a társadalmi bajok orvoslására gondoljon. A szocziálizmussal szemben a kényelmes tagadás s a kicsinylő megvetés könnyü álláspontjára helyezkedtek s egész komolyan hirdették, hogy szocziális kérdésről tulajdonképpen nem is lehet szó, csak a demagógok kürtölik világgá, hogy a vagyonosabb osztályokat fenyegetések, a szegényebbeket meg utópisztikus törekvések ébresztgetése által folytonosan zsarolva — gondtalan életet biztositsanak maguknak.

Mondom már egyedül az is, hogy a magyar keresztény társadalom ezt a naiv álláspontot végre túlhaladta, vivmánynak tekintendő. Ám vannak nekünk ez erkölcsi jelentőségü diadalunk mellett jelentékeny és éppen belőle folyó anyagi eredményeink is. *A keresztény karitász apostolkodása, a kath. munkásegyletek, népkörök, gazdakörök,* a keresztény szövetkezetek megannyi üdvös megnyilatkozásai a keresztény szocziális tevékenységnek.

Csak az a sajnálatos, hogy e tekintetben jobbára még mindig csupán *relativ* és *partikuláris* munkásságról lehet szó. Viszonylagos és részszerü a mi szocziális tevékenységünk ugy a működők személyét, mint a működés terét tekintve. Mert vannak a keresztény megujhodás ügyének buzgó, magukat számtalanszor exponált munkásai, kiknek nevével a restauráczióra irányuló törekvésnek, melybe a keresztény szocziális tevékenység is bele tartozik, minden ujabb fordulatánál találkozunk; vannak vidékek, melyeknek hithü, értelmes és bátor népe mindenkor részt vesz a keresztény *gazdasági revizió* munkálásában: de vannak másrészről számosan, a kik, valamint a keresztény megujhodás egyéb működési terén, ugy a keresztény szocziálizmus ügye körül is vajmi kevés, vagy egyáltalán semmi eredményt sem törekedtek elérni és vannak vidékek is, pedig ugyancsak vagyonos s intelligenczziájukra büszke, tiszta kath. vidékek, a hol e téren mind mai napig ugyszólván semmi tömörülés sem mutatkozik.

A keresztény szocziális akczió halogatását sokan a szükséges ismeretek hijával mentegetik. Mások megindították a mozgalmat a maguk körében, de működésük közben nehézségeik támadtak s nincs, a ki eloszlassa őket, utmutatásra szorulnak, de hamarjában nem tudják, kihez forduljanak érte. A mi a kezdet kezdetén nem is lehet másként.

Azért kell tehát tanulni, ismereteket szerezni. De nem a szó iskolai értelmében, hiszen a sürgős szükség, a czélszerüség nem akadémikus értékü teóriákat kiván, hanem gyakorlati tudást. Ez pedig egyfelől a nélkülözhetetlen nemzetgazdaságtani alaptételek elsajátitása, ezeknek a gyakorlati élet igényeihez alkalmazása, másfelől az ismeretközvetités, gondolatközlés eszmecsere által — a mi a sajtó, valamint *értekezletek, tanfolyamok* utján történhetik — szerezhető meg.

A mi az utóbbiakat illeti, példájukat találjuk a német kezdeményezésre megindult *keresztény szocziális kurzusokban.* Ma már nálunk is megtörtént ez irányban a kezdeményezés. Mindnyájunknak élénk emlékezetében van még a tavaszszal Budapesten szép sikerrel lefolyt első magyarországi keresztény szocziális tanfolyam, melyen számos nagy gyakorlati jelentőséggel biró kérdés került megvitatás alá. Ugy tudjuk, ez időszerint *vidéki szocziális kurzusok* előkészitése van folyamatban, hogy igy minél könnyebben váljék lehetővé az érdeklődőkre nézve a részvétel s ennek utján az ismeretszerzés és a továbbképzés.

Szocziális bajainknak keresztény szellemben leendő orvoslása ezek szerint kettős feladatot szab elénk: mig egyfelől *munkásságot* követel, másfelől ennek eredményessé tételére *tudást*, hozzáértést is kiván. Mindenesetre óhajtandó azért, hogy kath. népünk vezetői, közöttük első sorban a papok s ezek soraiban is kivált *a klérus ifju tagjai* a szükséges szocziális irányu ismereteket minél alaposabban elsajátitani törekedjenek.

A vakáczió ideje kiválóan alkalmas erre. Nemcsak azért, mert hivatalos elfoglaltságuk ezidőtájt kisebb és nem akadályozza őket az olvasgatásban, de főként azért, mert igy aratás, cséplés, értékesités idején nyilik legtöbb alkalom arra, hogy elméleti ismereteiket hiveik körében nap, nap után, könnyü szerrel — a munkaadók és munkások, a termelők és fogyasztók, a közvetitő értékesitők és nagykereskedők, az alkuszok, uzsorások és tőzsérek eljárása körül — gyüjtött tapasztalataikkal tökéletesbitsék.

Követendő például szolgálhat osztrák katholikusok buzgósága, kik e hó 22-én ölnek össze *Innsbruckban* harmadik szocziális kurzusukra, melyet, minthogy ránk nézve is tanulságosnak igérkezik, magunknak is figyelemmel kell kisérnünk.

Dr. Helvey Lajos.

A szatmári függetlenségi és 48-as párt

e hó 7-én népgyülést tartott, amelyen *Kossuth* Ferencz elnökölt. Kossuth Ferencz kiséretében voltak: Hentaller Lajos, Szinay Gyula és Papp Elek képviselők. A népgyülést bankett előzte meg, a mely után a képviselők és a párt vezéremberei a vigadóba hajtattak, ahol már nagy közönség várta őket. Kossuth Ferencz nagy hatásu beszédet intézett a választókhoz, amelyben felszólitotta őket, hogy helybeli függetlenségi jelölt mellett foglaljanak állást és ajánlotta Uray Gézát, a szatmári Kossuth-párt elnökét. Erre nagy zugás, zajongás, kiabálás támadt. Nem kell! Más kell! De kell! kiáltások hangzottak össze-vissza. A zajongásnak Uray Géza vetett véget azzal a kijelentésével, hogy nem akar jelölt lenni. A zaj lecsillapultával Kossuth Ferencz bejelentette, hogy a pártot máskorra fogja összehivni. —

FÜCHSL TESTVÉREK, bornagykereskedő czég, NAGYVÁRADON, (Alapittatott 1850)

Tisztelettel értesiti az érdekelt közönséget, hogy általánosan nyilvánitott óhajnak megfelelve, eddig csak hordókban forgalomba hozott borait ezentul **literes palaczkokban** is áruba bocsátja. — Hangsulyozni óhajtjuk, hogy csak azon borok tekinthetők czégünktől eredőknek s csak oly palaczkok tartalmáért szavatolunk, melyeknek czimkéje, kupakja és dugója alanti bejegyzett védjegyünket viselik.

Elsőrendü asztali bor literes palaczkonként 45 kr. (Palaczkbetét darabonként 5 kr.) Pecsenye-, csemege- és gyógyborok megrendelésre lepalaczkoltatnak. — Rendelvények Kossuth Lajos-utcza 15. szám alatti telepünkön fogadtatnak el.

Viszonteladásitóknak külön árszabás.

Telefon-szám 106.

188—7—25

Választási mozgalmak Udvarhely vármégyében.

A székely-udvarhelyi függetlenségi és 48-as Kossuth-párt vasárnap délután tartotta meg szervezkedő gyülését, a melyen megalakitották a végrehajtó bizottságot és képviselőjelöltül *Éles* Henrik volt képviselőt kiáltották ki. Éles Henrik mindjárt elmondotta programmbeszédét és többek között megemlékezett Széll Kálmán miniszterelnökről és Hollaki főispánról, mint olyan férfiakról, akikről biztosan tudja, hogy a jog, törvény és igazság jegyében tartózkodni fognak a nressziótól. A gyülésen mindössze 100—150 ember volt jelen. Eles jelölése a városban egyáltalán nem keltett élénkebb érdeklődést.

A németországi »krach.«

Megingottak az utóbbi napokban egész Németország közgazdaságainak az alapjai. A szász és középnémetországi vállalatok után most sorra buknak westfáliai nagy részvénytársaságok is és rohamosan szállanak alá oly szilárd intézetek részvényeinek árfolyamai is, mint a Diszkonto Bank, Dresdener Bank, Allgemeine Elektricitás Gesselschaft, Bochumer Gusstahl stb.

Ha ennek a hirtelen gazdasági összeomlásnak okát kutatjuk, ugy azt egyrészt az évek óta tartó tultermelésben, másrészt pedig a szélhámosságig üzött rendszertelen »gründolásokban« találjuk föl. Sokat ártottak a nagyarányu kivitelre dolgozó német iparnak a hosszantartó délafrikai háboru és a kinai hadjárat is, melyek a legjobb piaczaitól fosztották meg a német exportot.

Németország páratlan ipari föllendülése, melynek következtében Franciaországot, sőt Angliát is tulszárnyalta, az 1870—71-iki német-franczia háboru után kezdődött és tetőpontját a 90-es évek elején érte el. Furcsa, hogy a kiváló berlini pénzemberek éppen most ugy nyilatkoznak, hogy a jelenlegi stagnácziónak csak egy nagy győzelmes háboru vethetné végét. Tehát a modern közgazdasági elmélet az volna, hogy igazi közgazdasági föllendülés csak nagy és győzelmes hadjáratok után várhatók. Valóban szép elmélet, mely a legjobban jellemzi a huszadik század szellemét.

A németországi pénzválság Magyarországot is érinti annyiban, hogy a német tőke, melynek eddigelé nálunk döntő szerep jutott az ipari vállalkozás terén, jó időre vissza fog vonulni tőlünk. Hogy ez igy van és hogy ez a jövőben még nagyobb mértékben be fog következni, azt legjobban bizonyitja az a körülmény, hogy nálunk a pénzügyi körök néhány év óta a belga és franczia tőkét igyekeznek hozzánk édesgetni, minthogy talán éles szemmel előre látták a német tőke közeli visszavonulását.

Föltünő, hogy mig a franczia tőke most bizonyos készséggel jön hozzánk, addig a franczia lapok óva intik a közönséget, hogy ne vegyenek német részvényeket, ne helyezzék megtakaritott filléreiket német értékekbe, mert most is körülbelől egy milliard frank franczia tőke forog koczkán kétes német iparvállalatok papirjaiban. Ez lesz a hatodik milliard, — irja a »Figaro« — melyet a németek elvisznek tőlünk, czélozva arra az öt milliardra, melyet a francziák hadisarczként fizettek a németeknek.

A hazai vállalkozás és ipar mély tanuságot merithet a németországi krachból, mely megint csak azt bizonyitja, hogy az insolid alapitások valóságos közveszélyt képeznek a magán emberek megtakaritott filléreire nézve, melyeket rendesen nagyhangu és sokat igérő gründolási prospektusokkal szoktak kicsalni a naiv emberek zsebeiből.

Városi közügyek.

A közgyülés tárgysorozata.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap tartja közgyülését.

Az időjárás fog leginkább határozni, hogy milyen számban vesznek részt a városatyák a gyülésen, mert a tárgysorozatba felvett ügyek nem sok vonzóerőt gyakorolnak a törvényhatóság tagjaira. De hát bizonyára lesz ezuttal is egy pár érdekesebb interpelláczió, amely élénkiti a tanácskozást.

A tárgysorozat a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1901. évi julius hó 11-én esetleg következő napjain, mindenkor délután 3 órakor a városház tanácstermében tartandó ülésében a következő ügyek fognak tárgyaltatni:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. A m. kir. Belügyminiszter leirata a szinügyi szabályrendelet változatlan jóváhagyása iránt tett feliratra vonatkozólag.
3. M. kir. kereskedelemügyi miniszter leirata a kézi zálogüzletek kamatláb tételeinek megállapitása tárgyában.
4. Ugyanannak leirata a mezei vasutak engedélyezése ügyében.
5. Földmivelésügyi m. kir. miniszter leirata a jég elleni biztositások dijtételeinek leszállitása érdekében intézett feliratra vonatkozólag.
6. A tanács a házi pénztár, valamint evvel kapcsolatban az abban kezelt alapok és alapitványok az 1900. évi zárszámadást beterjeszti.
7. Ugyanaz a város tiszti nyugdij-alapjának 1900. évi zárszámadását bemutatja.
8. Ugyanaz a törvényhatósági közutak épitése, kezelése és fentartásával járó kiadásokról s ennek fedezetére szolgáló bevételekről összeállitott 1899. és 1900. évi zárszámadását beterjeszti.
9. Ugyanaz a községi iskolák 1901—1902. évi költségelőirányzatát beterjeszti.
10. Ugyanaz az iparos tanoncz iskola és iparos segédek továbbképző tanfolyamnak 1901—1902. tanévre szóló költségvetését beterjeszti.
11. Ugyanannak javaslata a honvéd-hadapródiskolánál két alapitványi hely betöltése tárgyában.
12. Ugyanannak javaslata Moldoványi Iván köztér átbocsátási ügyében.
13. Ugyannak javaslata Weinberger Jakab épitkezéséből folyólag a Liget-utcza épitkezési vonalának megállapitása tárgyában.
14. Ugyanannak javaslata a nagyváradi női kereskedelmi tanfolyam folytatólagos átvétele és segélyezése ügyében.
15. Ugyanannak előterjesztése a szinházépületben szükséges kisebb átalakitások foganatositása és uj diszletek beszerzése tárgyában.
16. Ugyanannak jelentése a sertésvásártér berendezési munkálataira megtartott árlejtés eredményéről.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A meghivás.

Irta: **Léon Xanrof.**

Jules Margin, 30 éves, vagyontalan ember, mint iró éppen csak annyit keres, hogy nem kell adósnak maradni a szabónak és a czipésznek. A müveit »lélektani tanulmányoknak« nevezi.

Antonie, a felesége, csodálja Julest, a kivel körülbelül egykoru; szintén rajong az irodalomért, de a háztartás kötelességei nem engedik, hogy az irodalommal foglalkozzék.

Jules Margin uj regényének hatodik fejezetén dolgozik.

Jules (az utolsó sorokat felolvassa): »Mikor a grófnő hallotta, hogy nyilik az ajtó, egyszerre elmosódott minden a szemei előtt ugy, hogy nem is tudott magáról semmit, mikor a fiatal tiszt oda ment hozzá, s mikor látta, hogy a tiszt letérdel előtte, s érezte forró ajkának csókját a kezén, egyszerre fölegyenesedett, mintha mázsás tehertől szabadult volna meg, majd lehanyatlott a karosszékre; egész teste remegett s két szeméből könyek peregtek le arczára«.

— O, ha a közönség még ebből sem tudja meg, hogy a grófnő szereti őt, akkor a közönség még sokkal ostobább, mint a grófnő férje! Sőt azt hiszem . . . (rágja a tollszárat), hogy tulságosan ostobának irtam le a grófot! Talán mégis . . . (kopogtatnak).

Jules: Ki az?

Antonie (bejön): Én vagyok kedvesem; szabad bejönnöm?

Jules (gunyosan mosolyogva): O hogyne, minden esetre! Hiszen éppen csak téged vártalak, hogy az utolsó fejezetet megirjam!

Antonie: Kérlek, csak föl ne falj!

Jules: Ne félj, — nem szeretem a libát, csak hidegen! (Nevet.)

Antonie: Ha gorombáskodni akarsz, akkor inkább kimegyek.

Jules: Bocsáss meg, kérlek . . .

Antonie (egy levelet tart a kezében): Durandéknak végre már válaszolnunk kellene, hogy elfogadjuk-e a meghivásukat.

Jules (dühösen az asztalra csap): Na, hát mi az ördög miatt nem válaszolsz nekik? (Olyan hangon, mintha a világ minden terhe az ő vállán volna.) Azt hiszed talán, hogy még nem elég tollat és tintát fogyasztok? Nem elég papirt firkálok tele? Miért nem követeled, hogy még a háztartási könyveket is én irjam? Ez igazán nagyszerü! (Zsebkendőjével megtörli a homlokát.) Istenem, még egy levelet sem tud irni!

Antonie (egész nyugodtan): Nem az irásról van szó . . .

Jules: Nem értelek!

Antonie: Mert nem engeded, hogy szóhoz jussak! Azt kellene megállapitani, hogy mit válaszoljak? Hiszen neked minden perczben változik a véleményed! Mit irjak nekik? Megyünk vagy nem?

Jules (duzzogva): Még mindig nem értem, mit akarsz. (Abrándozva): Nekem egész másra kell gondolnom! Azt sem tudom miről van szó.

Antonie (félénken, mert igen nagy embernek tartja a férjét): Durandék arra kérnek, hogy két hétre menjünk el hozzájuk Mericurbe. Elfogadjuk-e a meghivásukat vagy nem?

Jules (tettetett szeretetreméltósággal): Nos, mit gondolsz?

Antonie: (félénken): Én . . . én . . . azt hiszem, hogy elfogadhatjuk a meghivást!

Jules: Hahaha! Tudtam! (Gunyos mosollyal): Nos, én éppen ellenkező véleményen vagyok! . . .

Antonie (egy kissé szintén gunyosan): Igazán? No akkor rendben vagyunk, — nem megyünk Durandékhoz. Szakitunk velük!

Jules (méltósággal): Ó, én nem haragszom rájuk! Mindig szivesen látom őket reggelire vagy ebédre, ha ide jönnek Párisba. De hogy tizennégy napra oda menjek hozzájuk, abba a nyomorult fészekbe!

Antonie: A mult évben egészen másként beszéltél. Ah, ha pénzünk lett volna! Ha olyan házacskánk lett volna, mint Durandéknak, olyan kerttel, mint az övék s olyan szép vidéken, mint Mericur! Valóságos paradicsom! S ma ez a paradicsom »nyomorult fészek.«

Jules (aki nem szereti, ha véleménye ilyetén megváltoztatásán rajtakapják): Igen, igen! Ha tetszik: ismétlem is, hogy ott agyonunnám

17, U. a. jelentése Gerő Armin személyes pótléka ügyében.

18. Ugyanannak javaslata a rendőrkapitánynak egy rendőr-fogalmazói állás szervezése ügyében beadott inditványára vonatkozólag.

19. U. a. javaslata Balogh Sándor és Zettel Gyula földbérleti átruházása iránti kérelmök ügyében.

20. U. a. javaslata a Teper Károlylyal megkötött bérleti szerződés meghosszabbitása ügyében.

21. U. a. javaslata Muszta Károly és társai bérkocsi tulajdonosok felebbezése tárgyában.

22. Polgármester jelentése Szüts Dezső aljegyző fegyelmi ügyében.

23. A tanács Teleki Józseffel a hidegser-utczai vizek levezetése czéljából létesitett csatornára vonatkozó szerződést bemutatja.

24. Ugyanaz a tüzérlaktanya mellett élelmezési raktár czéljára eladott területre vonatkozó adásvételi szerződést jóváhagyás végett bemutatja.

25. Tanács javaslata özv. Faludi Sománé kegydij iránti kérelme ügyében.

26. Az állandó nyugdijbizottság javaslata Kohn Hermann hidvámkezelőnek kérelme tárgyában.

27. Darvassy Lajos tanácsos 6 heti;
28. Ragány János főszámvevő 6 heti;
29. Dr Berkovits Miklós 5 heti;
30. Nemes Jenő alszámvevő 6 heti;
31. Dikker Illés számtiszt 4 heti;
32. Erdődi Adolf irnok 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelmök.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy az ezen tárgyakra vonatkozó iratok a közgyülési teremben a közgyülést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1901. julius hó 9-én.

Rimler Károly,
főjegyző.

UJDONSAGOK

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Jul. 11. Városi közgyülés.

* **Az államositás előkészitése.** Tudvalevőleg a vármegyék pénzkezelését már közelebb állami kezelésbe veszik s ezzel egyidejüleg természetesen a jelenlegi személyzetről is gondoskodni kell az államnak. Erre vonatkozik a belügyminiszternek Biharvármegyéhez intézett leirata is amelyben a pénztári személyzet névjegyzékét s annak kimutatását kéri, hogy mily összeget fizettek be ezen tisztviselők eddig a nyugdij-alapba.

* **Uj albiró.** O Felsége a m. kir. igazságügyminiszter előterjesztésére *Palánkay* Károly kiváló képzettségü budapesti büntető törvényszéki aljegyzőt, a nagyváradi kir. törvényszékhez albiróvá nevezte ki. Ezen kinevezés által a nagyváradi királyi törvényszék igen kiváló erőt nyer.

* **Rendőrbiztos helyett fogalmazó.** A rendőrségnél jelenleg egy rendőrbiztosi állás van üresedésben. *Gerő* Ármin főkapitány előterjesztést tett, hogy ezen állás beszüntetésével egy rendőrfogalmazói állást szervezzen a város. A változtatás költségtöbbletet nem okoz, mivel a fogalmazó dotációja egyenlő lenne a rendőrbiztos fizetésével. A tanács a főkapitány előterjesztésének elfogadását javasolja a közgyülésnek.

* **Verekedés egy galamb miatt.** Gara László hentes tegnap délután a Nagypiacztéren *Kádár* János géplakatos háza előtt gumi parityával lelőtt egy galambot. Kádár segédei és inasai ezt látván, neki rohantak és sulyosan megverték a galamb-vadászt, akit a sulyosabb következményektől csak a rendőrök közbelépése mentett meg. Az orvosi látlelet alapján feljelentést tesz Kádár segédei ellen.

* **Gerő Ármin személyi pótléka.** *Gerő* Armin r. főkapitány, megválasztása előtt mint alkapitány évi 600 korona személyi pótlékot kapott a várostól, az uj bünvádi eljárás behozatalával megszaporodott teendőinek végzéseért. Felmerült az a kérdés, hogy jelenleg mint főkapitány, továbbra is kapja-e ezen személyes pótlékot. A jogügyi bizottság ellenkező véleményt adott. A városi tanács oly értelmü javaslatot terjeszt a holnapi közgyülés elé, hogy *Gerő* Armin főkapitánynak ez év végéig adja meg a város az eddig élvezett 600 korona személyi pótlékot.

* **A szinházi szabályrendelet.** A Nagyvárad városa által alkotott szinházi szabályrendelet már másodszor járta meg a belügyminisztert s még mindig függőben van. Ugyanis olyan jogok vannak benne a szinügyi bizottságnak fenntartva, a melyeket a miniszter a tanács körébe utalt, a törvényre hivatkozva. A szinügyi bizottság óhajához képest a város ujból felterjesztette a szabályzatot s a város autonomiájára hivatkozva, kérte annak változatlan jóváhagyását. A belügyminiszter leiratban értesiti a város közönségét, hogy nem hagyja ezuttal sem jóvá a szabályrendeletet, mert az a törvénynyel ellenkezik. Az autonomiára való hivatkozás nem helyes, mivel az autonomia csak a törvény határáig terjed. — A szinigazgató megbirságolása csak az esetben vihető keresztül, ha az a szerződésben ki van kötve, mert a város itt nem mint hatóság, hanem mint szerződő magán fél szerepel. Kassán is csak a szerződés alapján birságolhatja meg a város a szinigazgatót. Ez ellen itt sincs kifogása. — A miniszter ezen leiratát a holnapi közgyülésen bejelenti a városi tanács.

* **Ongyilkos huszárőrmester.** *Hazenörl* Vincze nagyváradi 7-ik huszárezredbeli gyógykovács, valószinüleg pillanatnyi elmezavarában, — öngyilkosságot követett el. Tiz gramm morfiumot vett be tegnap éjjel s délután egy óráig kinlódott. Ma délután temetik el a helyőrségi kórházból.

* **Megégett udvarló.** Furcsa eset történt a napokban Bara községben, hol Milodánovics György különös módon állott bosszut felesége udvarlóján. Milodánovicsnak ugyanis fiatal felesége volt, a ki szivesen fogadta az udvarlókat, különösen ha a férj nem volt otthon. Leginkább azonban egy Szimics Miklós nevü fiatal legényt tüntetett ki kegyével, aki csak azt leste, hogy a férj távozzék hazulról, rögtön ott volt a menyecskénél. A mult héten Milodánovics az egész hetet a mezőn töltötte aratással foglalkozva s csak késő este szokott hazatérni. Szombaton is csak este későre várta a menyecske az urát, ennélfogva a déli órákban egész zavartalanul turbékolt a szeretőjével, a mikor észrevették, hogy az utcza ajtón

---

magamat. (Hangosabban.) Vagy talán neked tetszenék az az élet? (Még hangosabban.) Gratulálok hozzá! (Kiabálva.) Valóban kellemes élet egész nap otthon ülni vagy az erdőben sétálni s minden tiz lépésnél megállva felkiáltani: »Istenem, milyen szép! Ah, milyen nagyszerü ez a cserfa!« S ha legalább aludni tudna az ember! Lábujjhegyen kell járni s még tüsszenteni sem szabad, nehogy a házigazdáját fölébressze, — olyan vékony falak vannak a házban. S aztán az étkezés! Valóságos gyönyör olyan asszonynyal ülni egy asztalnál, aki czukor-betegségben szenved; minden pillanatban azt hallja az ember: »Caroline, neked ebből nem szabad enned! . . . Ugyan Caroline, legyen eszed és ne végy belőle!» Igy aztán legyen étvágya az embernek! S aztán milyen buta az a Caroline!

Antonie: Olyan változó vagy, mint a szélkakas; eddig mindig azt mondtad, hogy Caroline okos, sőt tehetséges asszony . . .

Jules: Ah, igen, igen . . . Ha a mázat egy kissé lekaparja az ember, — akkor igazán borzasztóak ezek a polgár-asszonyok!! . . . Betanulnak néhány frázist, s aztán ez az egész müveltségük: ezenkivül nem tudnak semmiről sem beszélni, csak a ruháikról meg a cseléd-jeikről. Igen, buta, mint minden barátnőd.

Antonie: Köszönöm szépen az ő nevükben is! De mondd csak, — kivántam valaha, hogy Durandékkal barátkozzál? Vagy talán az én ismerőseim voltak? Én hoztam őket ide mindjárt az esküvőnk után? S aztán ki az a Durand? Közönséges mázoló, elzüllött lángész, aki azonban véletlenül gazdag ember és igy tud reklámot iratni a képeiről! . . . Még csak nem is középszerü ember, hanem határozottan ostoba! Na mondd, nem ugy van!

Jules (aki mindig mulat rajta, ha a barátait ócsárolják): Nem mondom, hogy nem ugy van . . . Csak azon csodálkozom, hogy te mégis mindenáron el akarod fogadtatni velem ezt a meghivást . . .

Antonie: Csupán a levegőváltozás kedvéért, változatosság okáért . . . S csak azért, hogy ugy tegyünk, mint minden ismerősünk. Hiszen mindig panaszkodol, hogy folyton itthon ülsz és senkit sem ismersz! Durandék sok emberrel érintkeznek. Az ember ismeretséget köt s az ismeretségből folyton uj meg uj ismeretségek keletkeznek. S aztán meg kellene fontolnod azt is, hogy ezzel sokat megtakaritunk. Az utiköltség ugyszólván semmi . . . ott meg nem lesz semmi kiadásunk . . . Két hét alatt megtakaritunk annyit, amennyiből egyet-mást beszerezhetünk.

Jules (gondolkozva): Nem lehet! Nem lehet! Azt a helyet én nem szeretem!

Antonie: Természetesen én is jobban szeretnék a tengerpartra menni. De a mi körülményeink . . .

Jules (hosszas gondolkozás után): Ah persze, erre el voltam készülve! Kérlek, csak egész bátran mond el a véleményedet! Ismerem már ezt a nótát . . . Hogy én nem megyek semmire sem, hogy olyan szerencsétlen leány voltál, hogy olyan emberhez mentél nőül, aki téged boldogtalanná tesz . . .

Antonie (tiltakozva): Oh! . . .

Jules (tovább folytatja): Aki miatt folyton dolgoznod kell, aki neked semmi örömet nem okoz, aki tehetségtelen és önző . . .

Antonie (szomoruan): Kérlek, ne beszélj, — ez egészen fölösleges. Itt van a levél, ird meg nekik, hogy képtelenek vagyunk elmenni . . . (Az ajtó felé indul.)

Jules (fölugrik és eléje áll): No persze! Most már ugy beszélsz, mint valami vértanu! Ha azt válaszolom nekik, hogy nem mehetünk el hozzájuk, akkor minden alkalommal szemrehányásokat fogsz tenni nekem és sirni fogsz! Nem is gondolhatok még a legcsekélyebb szórakozásra sem, nem tehetem ki a lábamat az ajtón anélkül, hogy el ne árulnál és ne panaszkodnál, hogy mennyit kell nélkülöznöd, s hogy ugy bánok veled, mint egy rabszolgával! (Tragikusan.) Ó, ezt nem fogod megérni! Inbább elmegyünk Mericurba Durandékhoz . . . Persze! Hiszen ennél szebb dolgot nem is tudok elképzelni! Csak az a kár, hogy nem maradhatunk ott négy hétig! (Felindultam.) Egy fél évig, — sőt örökre szeretnék ott maradni! Azonnal, rögtön utazunk! . . . Csak ne veszekedjél! Kérlek, ne veszekedjél!

Antonie (könyezve): Én veszekszem? Hát sejthettem én, hogy ez a meghivás téged fel fog izgatni?

Jules (őszintén): Nem a meghivás izgat, hanem a te sopánkodásod és kesergésed tesz engem tönkre! Tulajdonképpen miért jöttél be hozzám? Miért zavartál? Egyáltalán volt én reám szükséged, hogy a választ megirjad?

Milodánovics lép be. A meglepett szerelmesek hirtelen nem tudtak más menekvést, minthogy a menyecske bebujtatta szeretőjét a boglyakemenczébe, csakhogy ezt már észre vette a gazda is, a ki akkor lépett be a konyhába, de ugy tett, mintha semmit sem látott volna. Azonban pokoli ötlete támadt. Feleségének azt mondván, hogy azért jött haza, mert elfogyott a kévekötéshez szükséges szalma s egyuttal meghagyta a feleségének, hogy hozzon be egy kosár szalmát, majd abból kötelet fon. A menyecske szót fogadott s mikor a szalmát behozta, a férj elküldte dohányért a boltba. Alig lépett ki az asszony a házból, a férj a kosár szalmát bedugta a kemenczébe és meggyujtotta. A megszorult legény menekülni akart de a mikor a fejét kidugta, a kemencze előtt álló férj egy vasvillával visszalökte. Az asszony, a mikor visszatért, rémülve látta mi történik. A szomszédba futott segitségért, de mire a nép összefutott, Szimics már megégett. Az elmenekült asszony feljelentette férjét a csendőrségnek, Milodánovicsot elfogták.

* **Különös foglalkozás.** Miss Dorothy Slyke a csikágói egyetemen a vegyészetből diplomát nyert. A csinos yankee kisasszony azonban nem kapott szakmájába vágó állást, miért is — mint ő maga mondta — »önállósitotta« magát és a vegyi ismereteire támaszkodva, fölcsapott »siremlék tisztitónak.« Ugy látszik, az eszme nem volt rossz, mert a csikágói »monument cleaner« csakhamar az amerikai arisztokráczia siremléktisztója lett. Miss Dorothy Slykenak most fényes üzlete van és több utazót tart, a kik fénykép-albumokkal járják be az Egyesült-Államokat, hogy igy a siremlékeket »tisztitás előtt« és »tisztitás után« mutathassák be az előkelő feleknek.

* **Szüts Dezső fegyelmije.** *Szüts* Dezső városi aljegyző ellen már hosszabb idő óta huzódott vádakból kifolyólag fegyelmi vizsgálat. A hosszas vizsgálatnak az lett az eredménye, hogy alap hijján a fegyelmi eljárást *Szüts* Dezső ellen beszüntették. A tanács ezt a körülményt a holnapi közgyülésnek bejelenti.

* **Sáskajárás Franczia-országban.** Párisi távirat jelenti, hogy Charentemegyében iszonyu sáskajárás pusztitja a vetéseket. A hadügyminiszter katonákat rendelt ki a parasztok mellé, hogy segitsenek nekik a sáskák pusztitásában.

Egyszerüen ezt kellett volna mondanod ma estére: »Elfogadtam Durandéknak a meghivását«. Azt válaszoltam volna, hogy »Nagyon szép tőled. Mi közöm nekem ehhez? Nem mindegy, akár oda, akár máshova megyek? Ostoba embereket látok ugyis mindenütt!«

Antonie: Igen, és ha nem kérek tőled tanácsot, akkor azért szidsz! S ha tanácsot kérek, akkor meg azért veszekedel.

Jules: Látod, ha békén hagytál volna, akkor a regényem már elkészült volna! Igy már most csak három vagy négy nap mulva mehetünk! Egészen elvesztettem a cselekmény fonalát, s nincs hangulatom se hozzá.

Antonie: Tehát akarod?...

Jules: Igen, igen! Majd elviszem a könyveimet s olvasok, ha unatkozom... (Odamegy hozzá) Na most adj egy csókot... (Nevetve). No hát mit irjak nekik?

Antonie: Ird nekik egyszerüen azt, hogy elmegyünk hozzájuk...

Jules (leül és ir): »Kedves barátom! Igazán nagyon szeretetreméltó a figyelmetek s nem is tudom hogyan mondjak köszönetet a meghivásért, amelylyel igen nagy örömet szereztél nekünk...«

Antonie: Na, ha hallották volna, hogy az imént mit mondtál róluk!

Jules (atyáskodó hangon): Ó te ártatlan angyal! Hát nem tudod, hogy Durand csak azért hivott meg, hogy reklám-czikket irjak az uj képeiről?!

---

* **Eljegyzés.** A nagyváradi leány-világ egyik legszebb s legkedvesebb tagját, *Lubinszky* Anna grófnőt, f. hó 8-án eljegyezte *Gözsy* Mihály csikszerdai gyógyszerész, a csikszerdai társadalom egyik kimagasló, rokonszenves alakja. Az eljegyzés tamásfalvi *Thury* Ignácz kir. közjegyző vendégszerető házánál folyt le, előkelő vendégkoszoru jelenlétében.

* **Éjjeli gyakorlat.** A nagyváradi 37-ik ezred tegnap éjjel a száldobágyi hegyen éjjeli gyakorlatot tartott. Nagyon szép idő kedvezett a derék hadfiaknak s a manőver is gyönyörüen sikerült. Félegykor jöttek haza vigan dalolva s ma egész délelőtt szünetet kaptak. A gyakorlat tábori őrségek felállitásából állott.

* **Nincsen elég pályázó.** Ugy látszik, hogy igaznak bizonyult, hogy a magyar ember gyermekei nem nagy előszeretettel mennek a katona tiszti pályára. Csak a mult hónapban emlitettük, hogy Biharvármegyénél a Ludovika Akadémiában megüresedett alapitványi helyre egyetlen pályázó jelentkezett. Most még különb dolog van Nagyvárad városánál. A honvéd hadapród iskolában két ingyenes hely üresedett meg. A pályázatot kellőkép meghirdették s mégis a két helyre csak egyetlen pályázó jelentkezett: *Ragány* János városi főszámvevő fia. Ez az eredmény bizony elég szomoru.

* **A lipcsei »krach« áldozatainak** száma ismét egygyel szaporodott. Münchenből jelentik, hogy ott egy hadnagy, a ki ezelőtt néhány hónappal nősült, a lipcsei bank bukásának hirére agyonlőtte magát. Ugyanis a hadnagy 70,000 márkára rugó hozományát a lipcsei bank részvényeiben kapta, melyek a bukás következtében teljesen értéktelenekké váltak.

* **Egy derék iparos balesete.** Tegnap délután 3 óra tájban sajnálatos baleset érte *Tátray* Sándor nagyváradi lakatos iparost. Egy lovas kocsiján egyik tanonczával hajtatott ki a dr. *Konrád* Márk szőlőjébe. Kis-kut-utcza végén, a kutház mellett a ló megijedt a vasuti vonattól s elragadt. Tátray Sándor a kocsi elé, a ló lábaihoz bukott s lába belé akadt a gyeplőbe. Szerencsére az óriási veszedelemben sem vesztette el lélekjelenlétét s csak ennek köszönhető, hogy végzetessé nem vált rá nézve a szerencsétlenség. Megragadta a kocsi alját s fent birta tartani a fejét s a hátával és derekával surolta a követ. Közben a szekér ketté szakadt s a hátulja felborult és az inas nagy erővel a földhöz vágódott. Tátray fején a kerék is keresztül ment s nagy, nyilt zuzódást ejtett rajta. A kut-ház gépésze azonnal karbolos vattával megmosta a vértől boritott arczot s bekötötte a borzasztó sebet. Tátray azonkivül több erős zuzódást szenvedett más testrészein is. Bérkocsin szállitották lakására. Sérülése sulyos, de szerencsére nem életveszélyes. A derék iparos sajnálatos balesete széles körben mély részvétet keltett. A tanuló kezén és lábán sérült meg, de sebei könnyebb természetüek.

* **Megzavart temetés.** Nagy vérengzésnek volt szinhelye e hó 7-én Sándorfalva község temetője, ahol Borbás Ferenczet, a község egyik leggazdagabb emberét temették a mondott napon. Borbás Ferencz, akinek a vagyona körülbelül 180.000 forintra rugott, pár év óta állandó czivakodásban élt felnőtt gyermekeivel, a kiket el is üzött magától. Ennek oka pedig az volt, hogy az öreg Borbás viszonyt folytatott egy nála szolgálatban levő Csonka Verona nevü nővel, aki addig ingatta az öreget a gyermekei ellen, mig azoknak végre is távozniok kellett a háztól s a cseléd-leány lett a parancsoló a házban, aki később törvényes házasságra lépett az öreg Borbással. Pár héttel ezelőtt az öreg Borbás sulyosan megbetegedett s akkor az asszony a házhoz hivatta a jegyzőt és végrendeletet csináltatott Borbással, mely szerint az összes ingó és ingatlan vagyont az asszony örökli, mellőzve a saját gyermekeit. Mikor a Borbás fiuk ezt megtudták, elmentek az apjukhoz, de az asszony s ennek rokonai nem bocsátották be őket. Rövid időre az öreg meghalt a mivel az asszony rokonsága és ezek által felfogadott emberek nem engedték meg, hogy a Barbás-fiuk a halottas házba menjenek, elkeseredésükben a temetőben támadtak rá az özvegyre, kit a rokonai akartak megvédeni s ebből olyan verekedés keletkezett, hogy az öreg Borbásnét, a ki főokozója volt a bajnak, ugy megsebesitették, hogy eszméletlen állapotban vitték el a helyszinéről s felgyógyulása nem is remélhető. Ezenkivül sulyosan megsérültek még Csonka Antal, Csonka Ferencz a kik a Borbás fiukat megtámadták. A temetést csak akkor fejezhették be, a mikor a sulyosan megsérült özvegyet és két testvérét elszállitották a helyszinéről.

* **A sertésvásártér berendezése.** Most már elhatározott dolog, hogy Nagyvárad városa a sertésvásárteret a ló- és baromvásár és a Körös folyó között levő területen rendezi be. Az itt szükséges feltöltés és berendezés elkészitésére a város pályázatot hirdetett, amelynek eredménye tegnap lett kihirdetve. Összesen hét pályázat érkezett be és pedig pályáztak: Incze Lajos és társa, akik 20·3%-ot engednek a költségvetésből; Madarász Gyula és társa 18·5%-ot, Munk Jakab 6%-ot, Weimann Béla 17%-ot, Guttmann József 16%-ot, Hann Lajos és Kesztyüs János 11·5%-ot és Rimanóczy Kálmán és Rendes Vilmos 19·5%-ot hajlandók engedni. Ezek szerint a legelőnyösebb ajánlatot Incze Lajos és társa adták be s ennek az elfogadását javasolja a tanács a közgyülésnek.

* **Öngyilkos czipészsegéd.** *Eliás* Lajos 21 éves *beéli* születésü czipészsegéd, a ki már öt év óta dolgozott *Israel* Áron Kolozsvári-utcza 44. szám alatt lévő czipészüzletében, tegnap reggel 7 milliméteres forgópisztolylyal bal mellébe lőtt. Haldokolva, eszméletlen állapotban szállitották be a biharmegyei közkórházba. Ez ideig még egy pillanatra sem jött magához s igy nem is lehetett kihallgatni. Tegnap este *Farkas* nevü tizenkét éves kis öcscsével, kivel együtt élt, búcsuzó levelet iratott. Érzékenyen búcsuzik e levélben szüleitől és rokonaitól. Az öngyilkos sebei igen sulyosak s az orvosok életéhez semmi reményt nem fűznek.

* **Elkobozott krajczáros ujság.** A »Friss Hirek« czimü két filléres utczai lap kiadóhivatala engedélyt kért *Nagyvárad város* polgármesteri hivatalától, hogy a lapot a város utczáin árusithassák. A polgármesteri hivatal a kérvényt véleményezés végett átküldte a rendőrkapitányhoz, aki az engedély kiadását nem javasolta. Ennek daczára a nevezett ujságot már tegnap délután árusitották. A rendőrség azonnal intézkedett a lappéldányok elkobozása iránt. — Erre nézve csupán azt jegyezzük meg, hogy ha egyik lapnak engedélyt adnak az utczai elárusitásra, miért tiltják el akkor a másikat ettől a kedvezménytől. Nem ártana egy kissé több következetesség.

* **Alkalmazást nyerhet** két-három hónapra könyvelésben jártas szép iró keresztény leány. Bővebbet a kiadóhivatalban.

TANUGY.

A női kereskedelmi tanfolyam segélyezése. A nagyváradi női kereskedelmi tanfolyam fenntartása évről-évre ujabb elhatározásoktól függ. Az első kérdés az, hogy engedélyezi-e a miniszter, a további pedig attól függ, hogy anyagilag támogatja-e a város ezen jónak és szükségesnek bizonyult intézményt. A

jövő tanévben minden valószinüség szerint ismét megtartják a tanfolyamot, amennyiben ugy értesültünk, hogy a miniszter az engedélyt megadja. Nagyvárad város törvényhatósága pedig holnapi közgyülésén bizonyára elfogadja a tanács azon javaslatát, hogy a város 600 korona összeggel járuljon a női kereskedelmi tanfolyam fenntartásához.

A nagyváradi m. kir. állami főreáliskola értesitője az 1900—1901. tanévről. Közli: *Krüger* Viktor igazgató. Hogy miért huzódik a magyar közönség (különösen annak faj szerint is magyar része) még most is a főreáliskolától, azon lehet gondolkozni eleget. Ha figyelembe vesszük, hogy a reáliskola ugyanannyi munka eredményéül mégis a gimnáziumnál kisebb képesitést ad, lehet is a huzódásnak némi okát találni. De ha ezzel szemben megnézzük azt a szellemet és azt az eredményt, a melyet reáliskoláink többsége felmutat, ekkor lehetetlen nem követelnünk, hogy minél előbb megszünjék a közönség huzódozásának egyetlen csekély oka: a nem egyenlő jogositás.

Reáliskoláink a latin nyelvvel történt kiegészitésük óta olyan haladást tettek, hogy a teljes jogositás megtagadásak egyenesen igazságtalanságnak tünik már fel. Tudományos szinvonaluk egy szinten áll a gimnáziuméval, a latin nyelvvel adnak alapot klasszikus müveltséghez, a némettel és franciával pedig a modern nemzetközi élet óriási világát tárják fel az ifju előtt. S mire van ma nekünk inkább szükségünk, mint arra, hogy megismerjünk más népeket, megismertessük velük magunkat s összeköttetésbe lépjünk velük?

Erre törekszenek reáliskoláink, ez a szellem tölti be az ő falaikat, ez tükröződik vissza a nagyváradi főreáliskola ez idei értesitőjéből is.

Itt jegyezzük meg, hogy ideje volna valahára az értesitők beosztásába egy kis egyformaságot behozni. A hány, annyiféle. A nagyváradi tankerület kitünő főigazgatója *Nátafalussy* Kornél kiterjesztette figyelmét erre is és az ő kerületéhez tartozó középiskolák értesitői ugy a külső nagyságra, mint belső beosztásra teljesen egyformák. Ohajtandó volna, hogy ezt az izléses formát és czélszerü beosztást a többi tankerület is elfogadja.

Reáliskolánk jelen értesitőjét *Krüger* Viktor igazgató állitotta össze azzal a gondos figyelemmel és alapossággal, mely e kiváló tanférfiu minden ténykedését jellemzi. Szép szavakban emlékeznek meg az első lapok az iskola két halottjáról: *Vidovich* Bonaventura volt igazgatóról és *Potássy* János tanáráról, aztán *Alvinczy* Sándor értekezése következik ezzel a különös czimmel: »Észszerü nyelvtanitás. Alvinczy Roland középisk. tanuló számára készülő német, franczia, angol és latin nyelvkönyvek«.

A különös czim alatt azonban egyike következik az idei programmértekezések legbecsesebbjének. Eredeti ötletek, széles látkör, alapos tapasztalatok jellemzik a kitünő czikket, mely voltaképp sokkal többet ad, mint czime sejtetné. A nyelvtanitás egész kérdését átfogva, kimutatja, mely nyelvekre és milyen mértékben van szüksége egy ***modern, müvelt magyar*** embernek s egyuttal megmutatja az utat is, a melyen ez a czél a középiskolában elérhető. Előadása teljesen meggyőző s most már kiváncsian várjuk azokat a nyelvkönyveket, melyekben Alvinczy a kifejtett elveket gyakorlati térre fogja átvinni. Kiváncsiak vagyunk, mennyire (és mikor) fog sikerülni? A tárgy közérdekü voltára tekintettel Alvinczy értekezéséből legközelebb hosszabb szemelvényt közlünk.

Az értesitő többi részét a rendes rovatok töltik ki. A szertárak gyarapodásánál feltünően erősen szaporodott a müvészettörténeti gyüjtemény, valószinüleg a legujabb »müvészeti oktatás« jelszó hatása alatt. Ennek persze a többi szertár adta meg az árát. Az önképzőkörben müködésükkel kitüntek Adler, Steiner és Hendel VIII. o. tanulók; ugy ez a kör, mint a zeneegylet és dalárda dicséretes müködést fejtettek ki.

A tanári karban több változás fordult elő. Bach Nándor nyugdijba, Madaras Elek szabadságra ment, Potássy János elhunyt, Kiszelák Ferenczet máshová tették át; mivel pedig uj tanárokul csak kettőt: Heves Györgyöt és Gábor Aront nevezték ki, a sok betegeskedés folytán is a tanári kar igen nehéz munkát végzett az elmult tanévben.

Érdekesek a statisztikai adatok. Volt a reáliskolának összesen 254 növendéke (év végén), 12-vel több, mint tavaly. Ezek közül római katholikus 36, gör. kath. 3, gör. kel. 10, ág. ev. 8, ev. ref. 38, tehát ***keresztény*** *95*, ***zsidó*** *pedig 159*, magyar 247, oláh 7. Ez utóbbi számok annyival szebbek, mert kitünik belőlük, hogy a 13-at kitevő gör. kath. és gör. kel. ifju közül fele magyarnak vallotta magát. Ha ez az egész országban igy volna!

SZINHAZ.

—

Jótékonyczélu szini előadás.

A középiskolai tanulók f. hó 17-én a »Sport-pavillon«-ban jótékonyczélu szini előadást rendeznek, melynek szinlapja a következő:

Jótékonyczélu szini előadás. A középiskolai tanulók közremüködésével folyó hó 17-én azaz szerdán a Sport-pavillonban a »Szünidei gyermektelep« javára hangversenynyel egybekötött jótékonyczélu szini előadás tartatik.

Szinre kerül:

I.

A végrehajtó.

Irta: Ábrányi Emil. Rendező: Kürti Margit.

Személyek:

Özv. Majorné — — — —	Fenyves Irénke
Birike fogadott leánya — —	Handel Irma
Fehérváry Nándor köz- és váltó-ügyvéd — — — —	Kemény Adolf
Szaday Lajos bölcsész —	Fischer Ernő
Csabi Gáspár végrehajtó	Reich Miksa
Koppants Ferencz irnok — —	Waldmann Iván
Náni szakácsnő — — —	Vinter Irén

II.

Hangverseny.

Közremüködnek: Engel Valeria, Handel Irmácska, Kemény Adolf stb.

I. ***Baleset.*** Diolog Gabányitól, előadják: Engel Valeria és Rogoz Imre.

II. ***A tanu.*** Várady Ödöntől, szavalja: Handel Irmácska.

III. ***Illusió***, keringő (a Kék asszonyból) énekli: Somolik Veronka.

IV. ***Gyilkos levél.*** Monolog Rákosi Jenőtől, előadja: Kürti Margit.

Kezdete fél 6 órakor.

Helyárak: I. hely 2 kor. II. hely 1 kor. 50 fill. III. hely 1 kor. Állóhely 40 fill.

Felülfizetések a nemes czél érdekében köszönettel vétetnek.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Irta: **Lucien Biart.**

Franciából: **K—ó.**

17.

— Otthon hagytam őket, hogy utoljára lássam atyjukat.

— Menj hozzájuk.

— Ők árvák s nincs hajlékuk.

— Nincs igazad, tegnap Tlaoli volt az atyjuk, ma már Nahualt.

Az anya szivére szoritotta sógora kezét s eltünt a sötétbe. Nahualt a virrasztókhoz ment és sirni kezdett. Alvaerez, ki egy alacsony széken ült, érezte, hogy az álom erőt vett rajta. Felállott, szivarra gyujtott és járkálni kezdett a tüz körül, közbe-közbe az eget vizsgálva vagy a tüzet megigazitva.

Egyszerre az elhunyt fivérével találta magát szemben.

— Uram, szólt az indián, én Nahualt vagyok.

— Tudom, hallottam, hogy mit mondtál az özvegynek. Derék ember vagy. Holnap beirlak a munkások közé, ez a kunyhó lesz a lakásod.

— Uram, én megesküdtem, hogy bosszut állok a meggyilkolton; úgy hallottam, te ismered a gyilkost.

— Megcsaltak téged.

— Megakarom bosszulni fivéremet!

— Igazságod van s ha kiderül, hogy ki volt a gyilkos, én segitségére leszek abban, hogy méltó büntetését elnyerje.

Nahualt lehajtotta fejét s visszatért társaihoz tovább folytatva az ivást. Alvarez ismét elfoglalta előbbi helyét s lassankint elszunnyadt. Egyszerre vállán egy kéz érintését érezte; Nahualt állott mellette.

— Meg kell bosszulnom fivéremet, ismételte az indián, te jó vagy, te igazságos vagy, nem akarhatod, hogy Tlaoli lelke ne legyen nyugton. Esküdjél meg, hogy nem ismered a gyilkost.

— Rosszul okoskodol. nekem lehetnek gyanuim, melyek holnap ki fognak derülni, de nem esküdhetem semmire.

— Uram. . . . .

— Menj, és ne igyál többet.

Az indián engedelmeskedve távozott s folytatta az iddogálást. Több mint egy óráig mély csend uralkodott, azt lehetett volna hinni, hogy az ivók elaludtak. A rovarok és éjjeli lepkék körülröpködték a tüzet, a tűzhely fölött hatalmas denevérek keringtek.

Időről-időre egy-egy sakálorditás hallatszott az erdőből, melyre az éjjeli madarak kiáltása felelt. A köd felszált az ég visszanyerte fényét s hüvös szellő jelezte a hajnal közeledtét. A vidéken lassanként kezdett minden feléledni. Alvarez felállott, hogy köpenyegét fölvegye Nahualt csillogó szemekkel közeledett ismét, hozzá.

— Egy óra mulva reggel lesz, mondá; nézd ezt a holttestet, ez az ember szeretett téged. Azt akarod, hogy ugy temessék el, hogy ne legyen bizonyos affelől, hogy utódai megbosszulják őt?

— Az igazságszolgáltatás megbosszulja őt.

— Az igazságszolgáltatás lassu s a halottak dolga sürgős. Hogy hivják azt a meszticzet, ki fivéremet fenyegette?

— Fivéred a nyilt vásárban veszekedett; volt ott sok meszticz, kreól és indián, felelt, ki láthatólag igyekezett Nahualt tolakodásától szabadulni.

— Mondd meg a nevét.

— Nem tudom.

— Mutasd meg akkor nekem.

— Jó, majd ha ráismerek.

— Esküszöl? kiáltott az indián Alvarez kezét a halott felé emelve.

— Igen.

Nahualt felugrott örömében s a pálinkás üveget ajkaihoz emelte, de Alvarez kivette azt kezeiből és tartalmát a hamuba öntötte.

— Elég volt az ivásból mondá, reggel van, készülj és ásd meg Tlaoli sirját.

Az eget rózsás pir boritotta, melynek sötét határaiul előtüntek a hegygerinczek, némelyek kopáran, mások hatalmas lombkoronával ékesitve. Egyszerre föltünt a nap korongja s hirtelen világos lett, a nappal megkezdődött. Csaknem azonnal megszólalt a kápolna harangja is s az indiánok kosaraikkal, munkaeszközeikkel összeültek. Alvarez egy szempillantást vetett még a kunyhóra, Tlaoli arcza már ólomszinüvé vált, Nahualt és virrasztó társai a hamu körül hevertek.

Az udvarnagy visszatért a tanyára, hol don Estevan már parancsait osztogatta. Micaela egy karszékben ült lehajtott fején sállal s lehunyva fáradt szemeit. Fölkelt, hogy megölelje keresztatyját.

— Nem aludtál? kérdezte tőle Alvarez.

— Nem mig te a halottat őrizted, én a szegény özvegyet próbáltam vigasztalni.

— Sirtál?

(Folyt köv.)

NYILTTÉR.*

Czáfolat

Sternthal Arthurnak e lapnak tegnapi számában megjelent nyilatkozatára a városi vámkérdést érdeklőleg.

Másolat:

Jegyzőkönyv. Felvétetett Nagyváradon 1899. évi augusztus hó 7-ik napján a központi járás szolgabirája részéről a nagyváradi polgármesteri hivatal 2480/1899. eln. számu megkeresése folytán Iga Miklós ácsi pusztai lakos kihallgatása tárgyában. — Jelen voltak az alulirottak. Mely alkalommal idézetre megjelent Iga Miklós ácsi pusztai lakos a hozzáintézett kérdésekre a következőket adja elő: 1. A f. évi junius hó 19-ik napján, hétfőn megtartott országos vásár alkalmával egy két lovas szekérrel jött be, melyen 7 drb. 9 hetes malaczot hozott. A malaczok szabadon voltak. Más vámköteles tárgy a szekeren nem volt. 2. A vámnál 40 krt fizetett s azért 6 drb. vámjegyet kapott, de hogy ezen 6 drb. vámjegy mily értéket képviselt, minthogy irástudatlan ember, — nem tudja. — 3. A szekeren vele együtt voltak felesége, a fuvaros, Puskás György vizesgyáni lakos és Mester Tógyerné szinte vizesgyáni lakos, akik tudják és látták, hogy hány darab czédulát kapott. — 4. Amidőn a rendőrkapitány által junius 19-én kihallgattatott, akkor is megmondta azt, hogy 6 darab vámjegyet kapott, nem tudja tehát miként vehették azt jegyzőkönyvbe, hogy a kapott vámjegyek számára nem emlékszik. — Ugyancsak midőn junius hó 29-én Beczkay Arthur vámfelügyelő egy előtte ismeretlen másik egyénnel ácsi-pusztára kiment s őt Sternthal Arthur gazdája előtt ujból kikérdezték, akkor is kijelentette, hogy ő csak 6 darab vámjegyet kapott. *Ugyanakkor Sternthal Arthur és Beczkay Arthur mondották neki, hogy 9 darab vámjegy átvételét ismerje be, hogy a vámszedő bajba ne essék.* — O azonban 6 darabnál többet nem mondhatott, mert ennyit kapott és nem kilenczet. 5. A junius 29-én kiállitott nyilatkozatot az ottani kulcsár irta meg, nevét is a kulcsár irta alá, melyet keze + vonásával ő látott el. A nyilatkozatot előtte fel nem olvasták, azonban tudta azt, hogy abban az foglaltatik, hogy ő 9 darab vámjegyet kapott. *Ezen nyilatkozatot azonban mint fentebb emlité, csupán a gazdája és a vámfelügyelő rábeszélésére kézjegyelte, ezuttal ismételten állitja, hogy csak 6 darab vámjegyet kapott*; Sváb Antal és Lakatos Mihály a nyilatkozatot aláirták, miután az előttük felolvasva lett, de ezen előttemezők előtt is kijelentette, hogy tévesen lett a nyilatkozatba 9 darab vámjegy beirva, holott ő csak 6-ot kapott. Ezen kijelentését Sváb Antal és Lakatos Mihály is igazolni tudják. Iga Miklós miután kijelentette, hogy fenti vallomását kész bármikor is esküvel megerősiteni, kéri junius hó 19-én felmerült 1 frt 62 kr. kárát és más napon történt beidézésével felmerült napi és fuvardiját megállapitani. — Ezzel a jegyzőkönyv felolvastatván, minden észrevétel nélkül berekesztetik és aláiratik. — K. m. ft. Dr. Halász s. k., szolgabiró. Bige Ernő s. k., jegyzőkönyvvezető, Iga Miklós h. + v. Ezen másolat Nagyvárad város polgármesteri iktató és kiadóhivatalában 2480/1899. eln. szám alatt őrzött eredetivel szóról-szóra mindenekben megegyezik, ezennel hivatalosan igazolom. Nagyvárad, 1901. julius hó 9-én. — Sólyom Gyula mh. t. b. irodaigazgató. (P. H.).

Ezek után azt hiszem, hogy a tisztelt czimü közönség tájékozására bővebb kommentár nem szükséges, mert a fentebbi közleményből hitelesen kitünik. hogy igaztalan dolog az én nyilatkozatomban vagy Sternthal Arthur fogadatlan prókátorságában van-e ?

Kelt Nagyváradon 1901. évi julius hó 9-ik napján. *Balogh Döme* s. k.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Délafrikai háboru.

A délafrikai háboru ugynevezett zsákutczába jutott. Az angolok benn vannak Transzválban és Orányzsban, de a paczifikáczióval sehogysem haladnak előre. Sőt mondhatni, egy évvel ezelőtt, midőn Pretóriába bevonultak és a búrokat maguk előtt kergették, az angolok szénája sokkal jobban állott, mint most. Azóta a búrok ujult erővel támadnak és már a Fokföldön is kellemetlenkednek az angoloknak.

Londonból jelentik, hogy holnap miniszteri tanács lesz, a melyen azokról a rendszabályokról fognak tanácskozni, a melylyel a délafrikai háborunak minél előbb véget lehetne vetni. A kormány arról értesült, hogy a búrok vezetői elhatározták, hogy a háborut a legnagyobb energiával folytatni fogják. A kormány el fogja határozni, hogy ujra Roberts lordot fogja megbizni a főparancsnoksággal.

A nemzetközi búr ligának hivatalos lapja hosszabb tudósitást közöl egy beszélgetésről, a melyet egy ujságiró folytatott Krüger elnökkel. Az agg államférfi teljes bizodalmát nyilvánitotta népének jövője iránt és kijelentette, hogy a jövőért egyáltalán nem aggódik. A sok iratból, a melyet a világ minden részéből kaptunk — mondta Krüger — kitünik, hogy az a harcz a mely most Dél-Afrikában folyik, többet jelent, mint harczot politikai határokért, többet, mint harczot bányákért és farmokért.

Két világnézet küzd ott egymással; a kemény hideg materiálizmus, a mely a legbrutálisabb egoizmussá fajul és az idálizmus, a mely egyedül alapja az igazi czivilizácziónak. A végső döntés után az igazságosságban való hit ujra föléled, vagy pedig meginog. Ha az istenfélelem és hit adta erők nem volnának velünk, hogyan szenvedett volna el népem annyi emberfölötti dolgot. A mit férfiaink tesznek, az sok, nagyon sok, de még több a mit asszonyaink elviselnek. Ha békés szerencséjük helyéről, a melyet füstben és romban hagynak el, elhurczolják őket és azután látniok kell, hogyan halnak meg lassan fogságba jutott gyermekeik, akkor ez a legborzasztóbb, a mit valaha anya szenvedett.

Ellenségeink azt várják, hogy az asszonyok a szenvedés nyomása alatt arra fogják kényszeriteni a férfiakat, hogy a fegyvert rakják le, de e számitásukban csalódni fognak. Sajnálatos, hogy mily kevéssé ismerik az angolok népeinket; ugy látszik, mintha emberi érzékük egyoldalu kifejlődésével teljesen elvesztették volna azt a képességet, hogy ideális erőket méltányolni tudjanak. Ebből magyarázható meg a számitásukban esett sok hiba, a mely ellenünk való vállalkozásukban esett. A csalódások lánczolata akkor kezdődött, a mikor Jameson egész komolyan azt hitte, hogy ezernégyszáz emberével meghódithatja Transzvált; folytatódott a csalódás azzal, hogy egyáltalán nem teljesedett a várakozás és a jóslás, a melyet az angol vezérek és államférfiak tettek egészen Roberts visszatéréséig.

A tévedések és csalódások e lánczolatában azonban az állandóan hamisan informált angol népet még csak ezután fogja érni a legnagyobb és legkellemetlenebb csalódás. Abban a mértékben, a melyben az angol sereg működésének képessége hanyatlik, abban a mértékben emelkedik a mi hadi derekasságunk; veszteségünket az emberben állandó uj csatlakozás födözi, lövőszert és élelmet pedig annyit zsákmányolunk, a mennyire csak szükségünk van. A háboru tehát ha kell, eltarthat még évekig, a mig vagy az angol sereg, vagy a mit remélünk, az angol parlament fölmondja a szolgálatot.

Viszonyaink tökéletes félreértésén alapszik az angoloknak az a számitása is, hogy a háboru után népünket erős bevándorlással akarja elnyomni vagy fölszivni. A bevándorlók zöme kereskedő, városi ember és a városban is az marad a mi népünk magvát azonban a vidéken nem érinti. A bevándorlásnak amaz elemei pedig — az angolországi is — a melyek nálunk farmerekké lesznek és maradnak is. egész másként alakult fajta, mint a városi lakosság; Ezek az elemek birtokukhoz ragaszkodnak, szeretni és becsülni tanulják népünket, ezek közelebb huzódnak hozzánk, mint törzsrokonaikhoz a városban, ezeket mi szivjuk föl, ezek búrokká lesznek, ha nem az első, hát — második generáczióban.

Van egész sereg ilyen búr, a ki angol bevándorlótól származik és ezek is a mi kommandóinkban vannak és velünk együtt harczolnak az ország szabadságáért. Népem jövőjéért nem aggódom, csak a jelen ne volna olyan nehéz és kemény és csak a népjog és a hadi jog védelme alatt vivhatnók meg a háborut.

TAVIRATOK.

Sikkasztó igazgató.

Bécs, julius 9. (Saját tud. távir.) Berlinből sürgönyzik, hogy Strohmayer József, a kereskedelmi egyesület igazgatója, ki a lipcsei bankkal szoros összeköttetésben állott, — pár napja eltünt. Kiderült, hogy *nagyobb összeget sikkasztott*. Az ekként elveszett pénzt szerencsétlen börze spekulácziókra használta fel.

A pestis.

Marseille, jul. 9. Laos csomagszállitó hajón előfordult pestisesetek miatt már tegnap orvosi személyzetet küldtek Frioulba, ahol a hajó vesztegel. A hajó összes utasait, számszerint 317-et, ma Frioulban partra szállitották. (M. T. I.)

A berlini polgármester.

Bécs, julius 9. (Saját tud. távir.) Berlinből távirják, hogy az uj polgármestert, Kaufmann tanácsost, uj állásában Vilmos császár azért nem erősitette meg, mert a flotta javaslat kérdésében az ellenzékkel szavazott. Kaufmann az uj választás alkalmával nem lép fel, nehogy emiatt Berlin városára haragitsa a császárt.

Rémhirek Bosznia-Herczegovinából.

Belgrád, julius 9. Innen egy idő óta rendszeresen rémhireket terjesztenek a novibazári szandsákban uralkodó állapotokról. Egyrészről azt hiresztelik, hogy az albánokat módfölött fölizgatta a tervezett uj szerajevo-uváci vasut és hogy ez az uj vasut a főoka az albániai zavaroknak. Más lapok viszont ezzel a mesével, homlokegyenest ellenkezően azt állitják, hogy a zavarokat titokban Ausztria-Magyarországból szitják, mert Ausztria-Magyarország az esetleges lázadást ürügyül akarja felhasználni, hogy előnyomulhasson Szaloniki felé. Az albániai mozgalomról szóló hirek s általában napirenden levő határvillongás, csak a különben nem elég érdekes tények kiszinezésére való. Az egyházi életben is igyekeznek minden-

féle zavarokat támasztani. Igy nem rég Petrovics Szeráfin boszniai szerb metropolitának egy állitólagos pásztorlevele járta be a sajtót, a mely a lelkészeket utasitotta, hogy a hiveket óva intsék a katholikusok kihágásaitól, a kiknek minden meg van engedve, a kik szerb szüzeket elrabolnak és elszöktetnek. Ennek a pásztorlevélnek a tartalma koholmány. Igaz ugyan, hogy a metropolita 1901. február 22-én kibocsátott egy körlevelet, de tartalma egészen más. Azt a memorandumot is fel akarták használni az agitáczió czéljaira, a melyet hat intranzigens boszniai mohamedán ő felségének átadott. A memorandumot nyilvánosságra hozták és beterjesztették, mielőtt legfelsőbb helyen elintézést nyert volna. De érdeklődést csak a belgrádi sajtóban tudott kelteni. A többi délszláv lap csak ugy mellékesen foglalkozik vele, és az ifju törökök érdeklődése, a melyre számitottak, eddig szintén elmaradt, a mennyiben egész hidegen és közönyösen viselkednek a memorandum-ügyben.

Vihar a Haiti szigeten.

Porte au Princze, jul. 9. Az utolsó három nap alatt heves vihar pusztitott Haiti sziget déli részén. Santo Domingóban öt, Taczneliben kilencz ember vesztette életét. Kascayo mellett néhány vitorlás hajó hajótörést szenvedett. (M. T. I.)

A porta utasitásai.

Konstantinápoly, julius 9. A porta kellő utasitásokat adott a hatóságoknak a török-montenegrói határon előfordult inczidensek ismétlődésének megakadályozására. Csapatokat küldtek ki a helyszinére, hogy megakadályozzák az albán lakosság ellen irányuló támadásokat. A zojavicze-ből montenegrói területre menekült albánok a montenegrói kormány kivánságára kellő oltalom alatt visszatérnek lakóhelyeikre. (M. T. I.)

A napszurás áldozatai.

New-York, jul. 9. Hivatalosan jelentik, hogy a mult héten New-Yorkban és környékén 989 ember halt meg napszurásban. M. T. I.)

Kierőszakolt katonai zsold.

Páris, jul. 9. A Havas-ügynökség jelenti Volóból, hogy a kilkisi és vodenai török helyőrségek kierőszakolták hátralevő zsoldjuk kifizetését. Hasonló kisérletet tettek a katonák Szalonikiben is, de sikertelenül. (M. T. I.)

Az ausztráliai brit férfiak hadkötelezettsége.

Melbourne, jul. 9. A szövetségi parlamenthez törvényjavaslatot nyujtottak be, a mely szerint bizonyos kivételekkel minden brit honossáu ausztráliai férfi 18 éves korától 60 éves koráig szükség idején köteles hadiszolgálatot teljesiteni.

KOZGAZDASAG.

Az osztrák-magyar-bank állása

1901. julius 7-én:

Bankjegyforgalom:	1381.481.000 (1,101.000)	k.
Érczkészlet:	1261,270.000 (3,596.000)	k.
Váltótárcza:	338,210 000 (6,139.000)	k.
Lombard:	55,369.000 (1,457.000)	k.
Adómentes bankjegytartalék:	210,310.00 (2,541.000)	k.

Az állattenyésztés legfontosabb teendője.

Hazai állattenyésztésünk az utóbbi időben ismét kedvezőbb lendületet nyer s a fejlődésnek igen szép jeleit mutatja. — Kétségtelen, hogy e jelenségnek legtermészetesebb mozzanata azon óriási áldozat, a melyet a földmivelésügyi kormányunk részint közvetlenül, részint közvetve a vármegyei gazdasági egyesületek utján hoz. — Százezrekre megy évente azon összeg, a melyet kormányunk az állattenyésztés különböző ágazatainak fejlesztésére és felvirágoztatására adományoz s igy nem lehet csodálni, hogy az gyümölcsözetlenül nem marad. Alig van ma már vármegye, hol vagy a lótenyésztésben, vagy a szarvasmarha illetve juhtenyésztésben kitünő anyagot ne találnánk.

Most már csak az a fő feladat, hogy ezen kitünő anyag fenntartassék, sőt még jobban nemesittessék. Számtalan az a mód, melyet e tekintetben érvényesiteni kell, de mi ezuttal csak egygyel akarunk foglalkozni, s ez a takarmány előállitásának kérdése. Igaz marad mindig ama régi közmondás, hogy: »a rét a szántóföld anyja«. Ahol jó rétek nincsenek, ott jó állatok se találhatók s ennek következményeképp a szántóföld is hitvány. S sajnosan tapasztalhatjuk, hogy gazdaságilag előhaladottabb államokban, oly elhanyagolt réteket s legelőket mint a minők hazánkban vannak, sehol sem találhatunk. E fütermő helyekre gazdáink semmi gondot sem forditanak, pedig ezek a reájuk forditott munkát jobb és nagyobb termésekkel bőven meghálálják. Ha a réteket a szántóföldi takarmánynövényekhez hasonló gondozásban részesitenék egészen más eredményeket nyernénk az állattenyésztésben, mert mindhiába a jó rét adja a legjobb s legegészségesebb takarmányt.

Nézzük hát, miben nyilvánuljon a rétek és legelők gondos és helyes ápolása? Az első és fődolog a rétek és legelők fogasolása, megporhanyitása; mert ezáltal megkönnyitjük a viz és levegő behatolását elősegitjük a gyökerek előzeltes fejlődését, fokozzuk a füvek bokrosodási képességét, kiirtjuk a gyomokat, megkönnyitjük az oldott trágyanemüek beszivárgását.

Azt mondhatná valaki ez utóbbi kitételre, hogy hát a rétre trágya is kell. — Bizony kell, mert hiszen a réti növény ép oly természetü, mint a szántóföldé. — Az is ép ugy megkivánja a talaj gazdagságát, mint a szántóföloi növény — s e tekintetben ma már semmi nehézség sem merülhet föl, mert hiszen az országszerte megindult kisérletezések eredményeiből levonhatjuk magunknak a konzekvenciát, hogy a káli és foszforsav tartalmu mütrágyákkal nemcsak jó eredményeket lehet elérni, hanem azok határozottan nélkülöthetetlenek.

Ujabban a rétápolás terén még egy nevezetes ujitással találkozunk. — Egy németországi gyáros: Lacke, oly rétmüvelő ekét szerkesztett, mely a gyepet szalagokban lehántja, felemeli s eközben a gyep alatti földet 8—10 czm. mélyen meg porhanyitja s az ezalatt felemelt gyepet ismét visszafekteti. — Ezen eljárás czélja a rét talajának lehető tökéletes megporhanyitása. — Az ekének ezen ujabb alakját már hazai gazdaságainkban is megpróbálták s ugy vagyunk értesülve, hogy nem egészen siker nélkül.

Állattenyésztőink láthatják az elősoroltakból, hogy nagyon kevés az a munka, a mit rétjeink megkivánnak. — Ne sajnálják tehát azt megtenni s saját jól felfogott érdekükben tekintsék azt legfontosabb feladatuknak.

5049/1901. tkv.

Árverési hirdetmény.

A nagyváradi kir. törvényszék mint tkv. hatóság által *Balogh* János végrehajtatónak *Beringye* Mihály végrehajtást szenvedő elleni 63 tőke s jár. iránti végrehajtási ügyében, végrehajtást szenvedő tulajdonául felvett ezen tkv. hatóság területén fekvő s a nagyváradi 2564. sz. betétben foglalt A. I. 1. 2. r. sz. a. házból a Beringye Mihályt 46/140-ed részben illető jutalékra a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. törv. czikk 146. §-a értelmében elrendeltetik s foganatositására határidőül *1901. évi augusztus hó 3-ik napjának d. u. 3 órája* ezen kir. törvényszék árverelő helyiségébe kitüzetik.

Kikiáltási ár 998 korona 40 fillér, azonban az árverésre kitüzött ingatlan szükség esetén ezen áron alul is el fog adatni.

Venni szándékozók bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át, vagyis 99 korona 80 fillért tartoznak készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig: az első részlet az árverés napjától számitott 1 hónap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számitott 2 hónap alatt; a harmadik részlet ugyanazon naptól számitott 3 hónap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5%-os kamat fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkv. hatóságnál, s a kapitányi hivatalnál megtekinthetők.

Nagyvárad, 1901. évi május hó 2-án a kir. törvényszék mint tkv. hatóság.

Olasz,
kir. tvszéki biró.

151.

Régi anyag,

ugymint

tégla cserèp ablakok ès ajtók

eladó.

Bővebb értesitést ad a honvéd laktanya épitési vállalata.

Van szerencsénk a n. érdemü közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett czikkek árait mélyen leszállitottuk és

teljesen kiárusitjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyük, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanell és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény czikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női füzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa czég,
Nagyvárad, Szt. László-tér.

147—5—0

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, julius 9.

Buza októberre	8.10
Buza áprilisra	—.—
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.88
Zab ápr.	6.36
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Értéktőzsde.

Budapest, julius 9.

Osztrák hitel	664.75
Magyar hitel	668.—
Államvasut	655.—
Rimamurányi	446.50
Magyar jelzálog	447.25
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. julius 9-én.

Magyar aranyjáradék 4%	118.—
Magyar koronajáradék	92.95
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	120.25
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	92.75
Magyar földtehermentesitési kötvény	100.20
Italmérési jog megváltási kötvény	93.50
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	173.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	144.50
Tiszszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	98.75
Osztrák járadékpapirban	98.75
Osztrák járadék ezüstben	117.60
Osztrák járadék aranyban	95.75
Osztrák korona járadék	140.—
Osztrák államsorsjegyek	16.40
Osztrák magyar bank részvény	632.—
Magyar hitelbankrészvény	632.50
Osztrák hitelintézet részvény	95.10
Párisi vista	19.04
20 frankos arany (Napoleond'or)	117.42
Németbirodalmi márka	239.60
London vista	23.48
20 márkás arany	

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	indul	7 30	9 50	—	—	4 35	—	8 58
Vásártér	»	7 22	9 46	*11 33	2 35	4 27	6 48	8 50
V.-Velencze	»	7 40	10 00	11 49	3 01	4 45	7 05	9 16
Rontó †	»	7 54	10 14	12 03	3 14	4 59	7 18	9 29
Püspök-fürdő	»	8 05	10 25	12 09	3 21	5 09	7 26	9 39
Félix-fürdő	érk.	8 17	10 37	12 20	3 32	5 21	7 37	9 51

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő	indul	8 20	10 42	*12 21	3 35	5 24	7 41	9 53
Püspök-fürdő	»	8 38	11 00	12 32	3 47	5 41	7 53	—
Rontó †	»	8 42	11 04	12 36	3 51	5 45	7 58	10 00
V.-Velencze	»	8 55	11 17	12 49	4 06	6 00	8 11	10 13
Vásártér	»	9 05	11 31	1 04	4 21	6 08	8 26	10 29
Nagyvárad	érk.	9 11	11 27	—	—	6 15	—	10 25

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

ELSŐ NAGYVÁRADI MECHANIKAI

Telefon-szám 398. **GŐZMOSÓDA.** Telefon-szám 398.

A legujabb angol és amerikai gépekkel felszerelve **üzemét**

Kolozsvári-utcza 5. sz. gyártelepen megkezdte.

Elvállal minden minőségü **fehérnemü, kelengye és függönyök** teljes tisztitását (mosva és vasalva.)

A ruhanemüek a vállalat kocsiján hozatnak el és szállittatnak haza. A mosás tiszta ***vizvezetéki vizzel*** történik és a ruha rongálása, a gépek szerkezeténél fogva teljesen ki van zárva, minek meggyőződése czéljából a vállalat gyártelepén bárkit szivesen lát.

Vidékről érkező küldeményeket **3 napon belől szállit.** — Megrendelések telefon vagy levelező-lap utján történhetnek.

Első nagyváradi mechanikai gőzmosóda.

144—7—10

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hirlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélboritékok.

Elvállal és készit:
izléses kivitelben
mindennemü
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báli meghivók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készitése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.